

- Uudised
- Kalender
- Abiks taotlejale
- Dokumendid
- Põhikiri
- Majandusaasta aruanded
- Projektid
- Sündmused**
- Kasulikud lingid
- Astu liikmeks
- Liikmed
- Liikmeala
- Partnerid
- Kontakt
- Videod
- Arhiiv
- Kohalik toit
- Hiiumaa arengustrategia koostamine

Sündmused

Eesti ja Kreeka biosfäärialade koostöö

14-18. septembrini külastasid Kreeka Leonidio piirkonna (Peloponnesos) LEADER kolleegid Hiiumaa ja Saaremaad. Külastuse eesmärk oli tutvuda meie biosfääriala kogemusega, sest Leonidio soovib saada UNESCOlt Inimene ja Biosfäär (MAB) sertifikaati. Meil Lääne-Eesti saartel on taoline sertifikaat juba olemas aastast 1989. Maailmas on tänaseks selliseid paiku kõigest pealt 600, mis teeb Eesti saared väga eriliseks kohaks maailmas.

Kreekast tulid kohale Xristina Kalatha, biosfääriala projektijuht ja Christos Georgitsis, kes on tehniliste projektide osakonna juht kohalikus arenduskeskuses (nagu meil Tuuru, mis ühtlasi rakendab LEADER ja Kalandusfondi toetusi). Kreeklaste külastus oli vastuseks hiidlaste ja saarlase külastusele juulis, rahvusvahelise koostöö eelprojekti raames. Nii nagu meie ajastasime oma külastuse Leonidio toidu ja kunstifestivali Melitazz ajaks, nii kutsusime kreeka külalised meie toidu- ja kunstinädala puhuks Hiiumaaale.

Kreeklaste programm algas 15. septembril kohtumisega Tuuru-majas, kus meie Keskkonnaameti biosfääri-ala spetsialist Lia Rosenberg andis hea ülevaate, mis on Lääne-saarte BPA praegune seis, millele vastas Xristina omakorda Leonidio piirkonna plaanidega. Arutasime koos Koostöökogu juhataste liikmetega, kuidas võiks tulevane projekt välja näha. Kreeklaste peamine huvi on läbi koostööprojekti teavitada ja koolitada kohalikke elanikke. Ka meil on töö kohalike elanikega olnud aastaid tagasi heal järjel, kuid viimasel ajal on kaasatud pigem lapsi ja omavalitsuste koolitootajaid kohaliku toidu tarbimise ja hindamise. Kuid valdkondi, mis pakuks huvi ettevõtjale, on veelgi: alustades sellega, et oma toote turundamine UNESCO sildi all annab ostjale kinnitust toote keskkonnasõbralikkusest, mis tänapäeva ärimaailmas on suure tähtsusega. Hiidlaste Koostöökogu strateegia 2014-2020 on just suunatud biosfääri programmi täitmisele ja meie looduse ja ressursside väärtustamisele.

Edasi läksime vaatama meie biosfääriala, alustades LEADER projektidega. Palju poleemikat tekitanud „Eiffeli torn“ juures käisime, sest uus torn projekteeriti LEADER toetusega. Miks MTÜ seda projekti ei kasutanud, jääb selgusetuks. Ka on see torn näide, kuidas ei tohi turismiga tegeleda: tagatud ei ole turistide ohutus, külastustasu liikumine ei ole läbipaistev, makse ei ole makstud registreeritud andmeil. Samas on loodud keskkond, mis oma üle-võlli eksponaatidega on saavutanud teatud atraktiivsuse.

Kõpu tuletorni oli koos külalistega hoopis turvalisem ronida. Saime hea ajaloolise ülevaate torni, Hiiumaa ja Läänemere ajaloo, ja toit väikses kohvikus oli resto-väärilise maitsega. Rõõm oli näidata ka Külaseltsi Valguskiir taastatud külamaja, kus sai räägitud ka Hiiumaa ajaloost impeeriumi religioonipoliitika aspektist.

Militaarmuuseum, kus ju ridamisi Koostöökogu poolt toetatud projekte, pakkus külalistele huvi meie jaoks arusaamatust küljest. Läbi kogu reisi rääkisime Eesti ajaloo 20 sajandi jooksul, mida külalised kuulasid, kuid kommenteerima hakkasid alles päris reisi lõpus Saaremaal. Nimelt meie suhe Nõukogude Liitu ja kommunismi, millest meie rääkisime muuseumides uuringutele ja faktidele toetudes. Kreeklaste jaoks oli see „teine vaatenuk“, nagu nad ise ütlesid. Seni oli nõukogude Venemaa neile hea liitlane, kes nende riigi kuludest märkimisväärse osa toetusena kandis. Meie riigi, ja ka Baltimaade ja kogu Ida-Euroopa tragöödiast läbi sõdade ja okupatsiooni ei olnud nad midagi kuulnud.

Pärast Militaarmuuseumi sai mindud Kristi Kuurme töötuppa vaatama kohalikult valmistatud keraamikat (Kristi põletusahi ettevõtja meetmest toetusega ja anagama-ahi kunstnike poolt esitatud MTÜ meetme toetusega), lisaks nägime, kuidas huvilised juba õppisid potikedraga töötama.

Järgmine külastus viis meid Kärdlas apteegi peale Kaia Saarna töötuppa. Kaia on neli viimast aastat veetnud Kreekas ja võttis külalised vastu soravad kreeka keeles. Kaia näitas nii kreeka kui hiiumaa loodusest inspireeritud ehtekollektsioone ja rääkis ka tegemise protsessist lähemalt.

Hiidlaste Koostöökogu selle perioodi üheks suuremaks toetuseks on Hiiu Tarbijate ühistu pagaritööstuse uuendamine. Viisime Xristina ja Christose uudistama uut maja. COOP on välja töötamas uus teenust: tutvumine tootmisega ja toodete degusteerimine. Tootmises said külastajad teada, et kogu tootmisprotsess on käsitöö, mis tänapäeval on väärtus omaette. Nägime leiva-saiatootmist, Hiiu kõõgi toidutootmist (eriti hiiu süldi keetmist, kes ainsana Eestis toodab sülti tööstuslikult pärandretsepti kasutades), ja kondiitrit. Pärast ringkäiku maitsest toodangut, mis külalistele meeldis ja ostma kutsus.

Pärast COOPi oli sobiv minna uudistama Tormi ja Pitsu poodi. Pitsu on meie saare kõige esinduslikum käsitööpood, samuti on omanik Lille Mäeumbaed taotlenud ja saanud LEADER toetust oma toodete turundamiseks.

Päeva lõpetasime ühis-kokkamisega koos Lõuna-Eesti toiduvõrgustiku õppereisi osalistega Võru- ja Valgamaalt. Partsi veskis (Leader toetus seadmetele ja sisustusele) Heli Hahndorfi poolt juhendatud toidutegemine ja sellele järgnev õhtusöök (kus omatehtud toit ka ära söödi), oli nii lõuna-estlastele kui kreeklastele uudne formaat. Tuleb tunnistada, et pisikesel juhendamisel on igaüks meist võimeline restoranitoitu valmistama.

16. septembril algas tööpäev Kärdlas olevate projektipaikadega. Esmalt Turismiinfos (Pritsumaja projekteerimise projektid), kus vaatatakse näitust ja rääkisime sellest, kuidas biosfääriala turistidele tutvustada, eelkõige meie looduse, kultuuri ja käsitööga. Siis läksime Galeriisse, kus meie loomeetevõtjate looming näha ja osta on, lisaks praegu ka Austria saatkonna poolt toodud nende kunstnike näitus.

Järgmisena saime põhjaliku ülevaate, Helgi Põllo poolt esitatuna, Kärda arenguloost vabriku ehitamisega seoses ja vabriku traagilisest maha põletamisest vene vägede poolt.

Kiire ja suussulava lõuna järgi pärimustoidu restos Roograhu, läksime juba halulaeva vette laskma. Halulaev on Hiidlaste Koostöökogu eelmise ja käesoleva perioodi kokkuvõttes üks suuremaid projekte, mis nüüd pidulikult prooviti vette lasta. Nimi – Hiiuvingel – läks kõigile hinge, aga laev esimese ropsuga vette ei saanud, ju oli kogemusi vähe. See-eest järgmisel päeval kõik õnnestus.

Kreeklastega koos läksime paariks tunniks, peale selle, kui oli selge, et halulaev ikkagi vette ei saa, väljasõidule Lisettega (Koostöökogu toetus laeva projekteerimisele). Biosfääriala vaadatuna merelt on ikkagi stihiiale lähemal kui maalt tundub. Kristina võttis laeva roolida ja oli üsna ülevas tundes selle vastutuse pärast, ning purjede all sõitmine on elamus omaette.

Õhtul oli Koostöökogu kohaliku toidu projekti toel Suuresadamas korraldatud Piknik Valges. Pikniku formaat vajab veel läbi töötamist, eeskujuks saarlaste pikkade laudade piknik Kuressaares. Suuresadama köiekojas sai loodud õdus õhkkond neile, kes soovisid tulla õhtul nautima, projekti poolt kutsuti laulma Hiiumaa Gümnaasiumi Timo Lige laululapsed. Millised talendid! saab vaid öelda, ja kui hea juhendaja on Timo! Hiiumaal on vedanud, et koolis on lapsed leidnud Timo juhendamisel eneseväljenduse muusika kaudu.

17. septembri hommikul vara suundusime Saaremaale. Programmi eest naabersaarel vastutas Saarte Kalandus. Tegevjuht Heino Vippi juhendamisel külastasime Soela sadamat, Saaremaa süvasadamat ja Rannaugu sadamat, enne kui Loona mõisasse bisofääriala seminarile läksime. Kui Soela sadamat saab tuua eeskujuks kogukonna koostöö alal (nagu meil Orjakut), siis Rannaugu on praegu pankrotihalduri poolt müüki pandud valessti tehtud otsuste pärast.

Loona mõis ja Vilsandi rahvuspark on teadagi Eesti üks väljapaistvamaid looduskohti. Arvo Kullapere näitas mõisat ja rääkis, kuidas peab biosfääriala sertifikaadi taotlemist ette valmistama ja milliseid loodusuuringuid läbi viia. Mõis ise on kujunenud looduskeskuse peamajast edukalt tegutsevaks hotelliks, mis leiab oma kliendi loodushuviliste hulgast.

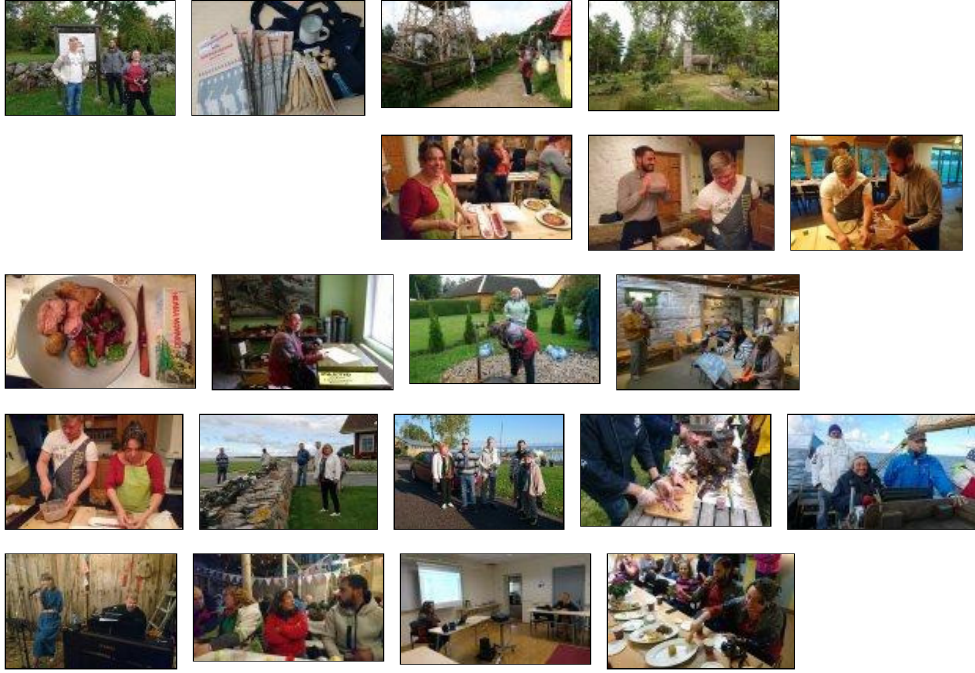
Edasi saime kokku Saarte Kalanduse juhatuse liikme Mihkel Undrestiga. Mihkel osales suvel Kreeka õppereisil ja saab väga hästi aru, milliseid eeliseid UNESCO ala ettevõtlikule ettevõtjale tuua võib. Külastasime Mõntu sadamat ja nägime oma silmaga, millised plaanid uue väikelaeve marina ja kalasadama näol teostuvad sadama laiendamiseks.

Õhtul jalutasime Kuressaares ja külastasime kindlust. Kindluse osas, kus kommunismiohvrite mälestuseks mälestussein loodud, tunnistasid kreeklased, et sellist kommunismi palet nad ette ei kujutanud. Loodame, et läks õpetuseks.

Date	Time	activity	notes
Th 14.sept	17.30	arrival to Hiiumaa	plane to Kärda departure from Tallinn Airport 17.00. We meet you at Kärda Airport
		accommodation	Posti hostel https://www.postihotel.com/
	19.00	dinner	Wabrik pub
Fri 15.sept	9.00	meeting in office with LEADER group and Biosphere officer	Vabrikuväljak 1 Kärda
	10:30	visits in site	Crazy place Eiffel, The Kõpu Lighthouse, Village house Valguskiir
	13.00	lunch	The Kõpu Lighthouse
		visits in site	Military museum http://www.militaarmuuseum.ee/
	16.30		COOP Tormi Centre, Kristi Kuurme keraamika, Kaia Saarna ateljee
19.00	dinner	Joint cooking with LAGs from Estonia in Partsi Mill	
16.sept	10.00	visits in site	10.00 Turist info, 4 Nurga Galerii, 11.00 Hiiumaa museum
		Lunch in Roograhu harbour	Culinary Heritage place
	13.00	Launching of S/S Halulaev	Activitis during the day,
	15:00?	Sailing onboard Lisette	sailing and snacks onboard ship
	19:00	Picnic in White	In Suuresadama, outdoor picnic dinner
	17.sept	7:00	departure from Kärda
8:15		From Sõru harbour	Arrival to Triigi harbour at 9:10
		tour in Saaremaa: Saaremaa Vilsandi Natura centre in Loona manor; Sõrve Fishing harbours	By Mihkel Undrest
		Accommodation in Meri Spa	Kuressaare by Night

18.sept 8:30 departure from hotel To Kuressaare Airport
9:30 departure from Kuressaare airport To Tallinn

Lia Rosenbergi ettekanne Man and Biosphere in Hiiumaa

MTÜ Hiidlaste Koostöökogu